

Przeciwdziałanie przemocy domowej - analiza zmian + wzory do pobrania

Przejdź do produktu na **ksiegarnia.beck.pl**

Rozdział I. Pojęcie przemocy domowej

1. Zakres przedmiotowy ustawy o przeciwdziałaniu przemocy domowej

Ustawą z 9.3.2023 r. do PrzemDomU wprowadzono wiele zmian, które istotnie rozszerzają zakres przedmiotowy i podmiotowy PrzemDomU, a tym samym sytuacji, w których organy reprezentowane w zespołach interdyscyplinarnych zobowiązane będą do założenia i prowadzenia procedury „Niebieskie Karty” (art. 1 ZmPrzemDomU23). Przepisy znowelizowanej PrzemDomU weszły w życie 22.6.2023 r. i od tego czasu zarówno przedstawiciele służb wskazanych w PrzemDomU, jak i członkowie zespołów interdyscyplinarnych zobowiązani są do ich stosowania.

Jedną z podstawowych zmian w tym zakresie jest zmodyfikowanie samego pojęcia przemocy w rodzinie i zastąpienie go terminem „przemoc domowa”. W myśl znowelizowanego art. 1 ust. 1 PrzemDomU przez pojęcie przemocy domowej należy rozumieć jednoznaczowe albo powtarzające się umyślne działanie lub zaniechanie, wykorzystujące przewagę fizyczną, psychiczną lub ekonomiczną, naruszające prawa lub dobra osobiste osoby doznającej przemocy domowej, w szczególności:

- 1) narażające tę osobę na niebezpieczeństwo utraty życia, zdrowia lub mienia;
- 2) naruszające jej godność, nietykalność cielesną lub wolność, w tym seksualną;
- 3) powodujące szkody na jej zdrowiu fizycznym lub psychicznym, wywołujące u tej osoby cierpienie lub krzywdę;
- 4) ograniczające lub pozbawiające tę osobę dostępu do środków finansowych lub możliwości podjęcia pracy lub uzyskania samodzielności finansowej;
- 5) istotnie naruszające prywatność tej osoby lub wzbudzające u niej poczucie zagrożenia, poniżenia lub udręczenia, w tym podejmowane za pomocą środków komunikacji elektronicznej.

Ważne

Definicja przemocy domowej pozostaje w zasadniczej części powtórzeniem dotychczasowej definicji przemocy w rodzinie. Zmiana w stosunku do dotychczasowych przepisów dotyczy przede wszystkim wprowadzenia negatywnej przesłanki stwierdzenia przemocy domowej, polegającej na wykluczeniu z tego pojęcia sytuacji, w których żadnej ze stron nie można przypisać przewagi fizycznej, psychicznej lub ekonomicznej. Druga zmiana dotyczy wprowadzenia do PrzemDomU pojęcia przemocy ekonomicznej i przemocy „na odległość” – jako zachowań, które uzasadniają prowadzenie procedury „Niebieskie Karty”.

Analizując przywołaną wyżej definicję przemocy domowej, należy zwrócić uwagę, że wprowadzenie do niej zastrzeżenia, że przemoc zawsze musi wiązać się z wystąpieniem po jednej ze stron przewagi (fizycznej, psychicznej lub ekonomicznej) nie wpłynie znacząco na praktykę organów w zakresie zakładania „Niebieskich Kart”. Dokonując oceny sytuacji rodziny, w której doszło do zgłoszenia występowania zjawisk przemocowych, trudno jest jednoznacznie wskazać, że faktycznie żadna ze stron nie dysponuje „przewagą”. Odmowa wszczęcia procedury, odstąpienie przez grupę diagnostyczno-pomocową od dalszych czynności lub zamknięcie procedury na podstawie przesłanki braku przewagi po którejkolwiek ze stron wiąże się z daleko idącym ryzykiem.

Warto także wskazać, że dużego znaczenia praktycznego nie będzie też miało wprowadzenie do PrzemDomU pojęcia przemocy ekonomicznej. Zmianę tę należy postrzegać raczej jako symboliczną, ponieważ przemoc ekonomiczna w sposób istotny powiązana jest z przemocą psychiczną i bardzo rzadko będzie stanowić samoistną przesłankę wszczęcia procedury „Niebieskie Karty”. W dotychczasowej praktyce zespołów interdyscyplinarnych wielokrotnie prowadzono procedury „Niebieskie Karty” w rodzinach, w których dochodziło do przemocy ekonomicznej, mimo że brak było bezpośredniej przesłanki normatywnej.

O wiele większe znaczenie praktyczne będzie miało natomiast wprowadzenie do PrzemDomU pojęcia przemocy „na odległość”. W świetle przepisu art. 1 ust. 1 pkt 1 lit. e PrzemDomU wszelkie działania takie jak wysyłanie SMS-ów, e-maili, obraźliwe sformułowania na portalach społecznościowych, wiadomości wysyłane przez komunikatory czy chaty społecznościowe mogą stanowić podstawę do wszczęcia procedury „Niebieskie Karty”. Oczywiście także w zdecydowanej większości przypadków, w których prowadzone jest postępowanie w przedmiocie stalkingu, równoległe zakładane będą „Niebieskie Karty”.

2. Zakres podmiotowy ustawy o przeciwdziałaniu przemocy domowej

Niezależnie od rozszerzenia zakresu przedmiotowego PrzemDomU nowelizacja wprowadza całkowicie nowe rozwiązania prawne dotyczące zakresu podmiotowego procedury „Niebieskie Karty”. Zgodnie z przepisem art. 1 ust. 1 pkt 2 PrzemDomU katalog osób,

które będą mogły zostać uznane za osobę doznającą przemocy domowej, będzie obejmował:

- 1) małżonka, także w przypadku gdy małżeństwo ustało lub zostało unieważnione, oraz jego wstępnych, zstępnych, rodzeństwo i ich małżonków;
- 2) wstępnych i zstępnych oraz ich małżonków;
- 3) rodzeństwo oraz ich wstępnych, zstępnych i ich małżonków;
- 4) osobę pozostającą w stosunku przysposobienia i jej małżonka oraz ich wstępnych, zstępnych, rodzeństwo i ich małżonków;
- 5) osobę pozostającą obecnie lub w przeszłości we wspólnym pożyciu oraz jej wstępnych, zstępnych, rodzeństwo i ich małżonków;
- 6) osobę wspólnie zamieszkującą i gospodarującą oraz jej wstępnych, zstępnych, rodzeństwo i ich małżonków;
- 7) osobę pozostającą obecnie lub w przeszłości w trwałej relacji uczuciowej lub fizycznej niezależnie od wspólnego zamieszkiwania i gospodarowania;
- 8) małoletniego.

Jak wynika z powyższego, ustawodawca niemal całkowicie rezygnuje z powiązań o charakterze biologicznym, jako przesłanki zastosowania procedury „Niebieskie Karty” na rzecz powiązań emocjonalnych czy też osobistych. Na szczególną uwagę zasługuje wprowadzenie możliwości prowadzenia procedury „Niebieskie Karty” wobec osoby pozostającej obecnie lub w przeszłości we wspólnym pożyciu (oraz członków jej rodziny), a także osoby pozostającej obecnie lub w przeszłości w trwałej relacji uczuciowej lub fizycznej niezależnie od wspólnego zamieszkiwania i gospodarowania. W obu tych przypadkach podstawą wszczęcia procedury „Niebieskie Karty” będzie w istocie oświadczenie osoby doznającej przemocy lub co do której istnieje podejrzenie, że jest wobec niej stosowana przemoc, w którym stwierdza ona, że osoba stosująca przemoc jest lub była z nią w jakiś sposób powiązana emocjonalnie. Okoliczności te w praktyce będą trudne, a nawet niemożliwe do zweryfikowania przez osobę, która przyjmuje zgłoszenie, co w praktyce oznacza, że odmowa założenia „Niebieskiej Karty” jest w takim przypadku wykluczona.

Przykład

Pan X zwraca się do pracownika socjalnego OPS-u o założenie „Niebieskiej Karty” swojej byłej pracodawczyni, która nie jest z nim w żaden sposób powiązana rodzinnie, wskazując, że darzył ją sympatią i między nim a tą osobą istniała więź uczuciowa. Pracownik socjalny przyjmujący zgłoszenie nie jest w stanie zweryfikować, czy faktycznie między tymi osobami istniała jakakolwiek więź emocjonalna, w związku z czym, kierując się zasadą maksymalizacji ochrony osoby doznającej przemocy, zakłada „Niebieską Kartę”, inicjując tym samym całą procedurę.

Trudno jest wskazać na chwilę wprowadzenia omawianych regulacji, jaki będzie praktyczny skutek i konsekwencje wprowadzonych zmian. Nie ulega jednak wątpliwości, że zmiany te przyczynią się do znaczącego zwiększenia liczby zakładanych „Niebieskich Kart”, co w praktyce może doprowadzić do jeszcze większych problemów kadrowych w organach pomocy społecznej i jeszcze większego obciążenia pracowników socjalnych.

3. Przemoc domowa a sytuacja prawna małoletniego i nieletniego

W znowelizowanej PrzemDomU ustawodawca wprowadza dwa istotne rozwiązania dotyczące dzieci jako ofiar i sprawców przemocy domowej. W pierwszej kolejności w art. 2 ust. 2 PrzemDomU ustawodawca zastrzega, że przez osobę doznającą przemocy domowej należy także rozumieć małoletniego będącego świadkiem przemocy domowej wobec osób, o których mowa w art. 2 ust. 1 pkt 2 PrzemDomU. Oznacza to, że jeżeli w środowisku, w którym funkcjonują małoletnie dzieci zostanie założona „Niebieska Karta”, takie dziecko automatycznie traktowane jest jak „ofiara” przemocy domowej, a zespół interdyscyplinarny i grupy diagnostyczno-pomocowe zobowiązane są do podjęcia działań wobec takiego dziecka.

Druga zmiana dotyczy samego pojęcia sprawcy przemocy. W przepisie art. 2 ust. 1 pkt 3 PrzemDomU wskazano, że przez pojęcie osoby stosującej przemoc domową należy rozumieć pełnoletniego, który dopuszcza się przemocy domowej wobec osób, o których mowa w art. 2 ust. 1 pkt 2 PrzemDomU. Kluczowe znaczenie ma w tym przypadku stwierdzenie, że osoba stosująca przemoc ma być pełnoletnia. Oznacza to, że nie będzie dopuszczalne prowadzenie procedury „Niebieskie Karty” wobec niepełnoletnich sprawców przemocy domowej.

Ważne

Wobec osób, które ukończyły 17 lat, ale nie ukończyły 18 lat instytucje państwowe i samorządowe nie będą mogły podejmować żadnych działań o charakterze oddziaływującym. O ile bowiem osoby, które nie ukończyły 17. roku życia, jako osoby nieletnie będą podlegać rygorom wynikającym z przepisów WspierResNielU, o tyle osoby między 17. a 18. roku życia nie są już objęte zakresem podmiotowym wskazanej ustawy i wobec nich może być prowadzone jedynie postępowanie karne. Jeżeli jednak ich zachowania nie wyczerpują znamion przestępstwa znęcania się, to faktycznie brak jest podstaw prawnych do prowadzenia wobec takich osób jakichkolwiek działań.

Znamienne jest, że w dotychczasowym brzmieniu przepisów brak było jednoznacznego zakazu prowadzenia procedury „Niebieskie Karty” wobec osób niepełnoletnich. Jedynie w przepisie obowiązującej jeszcze § 8 ust. 4 NiebKartaR zastrzeżono, że na posiedzenie zespołu interdyscyplinarnego lub grupy roboczej nie zaprasza się dziecka. Z przywołanej regulacji wywodzi się konkluzję, że zespół interdyscyplinarny nie ma możliwości podejmowania działań wobec osób niepełnoletnich. Tym samym przyjmuje się, że nie może być prowadzona wobec takich osób procedura „Niebieskie Karty”. W znowelizowanej PrzemDomU założenie to nabiera znaczenia normatywnego.

Podstawa prawna:

- art. 1, art. 2 PrzemDomU,
- art. 1 ZmPrzemDomU23.

Rozdział II. Zespoły interdyscyplinarne

1. Podstawowe założenia związane z przeciwdziałaniem przemocy domowej w polskim systemie prawnym

W znowelizowanej PrzemDomU ustawodawca nie zmienia podstawowych założeń dotyczących istoty przeciwdziałania przemocy domowej na płaszczyźnie gminy. Przede wszystkim nie ulega zasadniczej zmianie dotychczasowe brzmienie art. 9a ust. 1 i ust. 2 PrzemDomU. Zgodnie z przywołanymi przepisami gmina podejmuje działania na rzecz przeciwdziałania przemocy domowej, w szczególności w ramach pracy w zespole interdyscyplinarnym, który powoływany jest przez wójta, burmistrza albo prezydenta miasta. Warto jednak zwrócić uwagę na katalog zadań zespołu interdyscyplinarnego określony w przepisach art. 9b ust. 1 i 2 PrzemDomU. Stanowią one, że zespół interdyscyplinarny realizuje działania określone w gminnym programie przeciwdziałania przemocy domowej oraz ochrony osób doznających przemocy domowej, przy czym do zadań zespołu interdyscyplinarnego należy tworzenie warunków umożliwiających realizację obowiązków związanych z przeciwdziałaniem przemocy domowej oraz integrowanie i koordynowanie działań podmiotów, o których mowa w art. 9a ust. 3–5 PrzemDomU, w szczególności przez (art. 9b PrzemDomU):

- 1) diagnozowanie problemu przemocy domowej na poziomie lokalnym;
- 2) inicjowanie działań profilaktycznych, edukacyjnych i informacyjnych mających na celu przeciwdziałanie przemocy domowej i powierzanie ich wykonania właściwym podmiotom;
- 3) inicjowanie działań w stosunku do osób doznających przemocy domowej oraz osób stosujących przemoc domową;
- 4) opracowanie projektu gminnego programu przeciwdziałania przemocy domowej oraz ochrony osób doznających przemocy domowej;
- 5) rozpowszechnianie informacji o instytucjach, osobach i możliwościach udzielenia pomocy w środowisku lokalnym;

- 6) powoływanie grup diagnostyczno-pomocowych i bieżące monitorowanie realizowanych przez nie zadań;
- 7) monitorowanie procedury „Niebieskie Karty”;
- 8) przekazywanie informacji, o której mowa w art. 9e ust. 3 PrzemDomU, oraz dokumentacji, o której mowa w art. 9c ust. 5a PrzemDomU;
- 9) kierowanie osoby stosującej przemoc domową do uczestnictwa w programie korekcyjno-edukacyjnym dla osób stosujących przemoc domową lub programie psychologiczno-terapeutycznym dla osób stosujących przemoc domową;
- 10) składanie, na wniosek grupy diagnostyczno-pomocowej, zawiadomienia o popełnieniu przez osobę stosującą przemoc domową wykroczenia, o którym mowa w art. 66c KW.

Analiza przepisu art. 9b PrzemDomU prowadzi do wniosku, że zadania zespołu koncentrują się przede wszystkim na podejmowaniu działań o charakterze ogólnym. Poza zadaniami określonymi w pkt 9 i 10 działania te koncentrują się na kwestiach ogólnych, a w odniesieniu do konkretnych przypadków podejrzenia przemocy domowej, kompetencja zespołu ogranicza się do powołania grupy diagnostyczno-pomocowej i monitorowania jej działań.

2. Powoływanie zespołów interdyscyplinarnych

Zespół interdyscyplinarny powoływany jest przez wójta, burmistrza lub prezydenta miasta. Co istotne, ustawodawca nakłada normatywny obowiązek powołania przez wskazane podmioty „nowych” zespołów po wejściu w życie przepisów ZmPrzemDomU23, tzn. po 22.6.2023 r. Jak stanowi art. 16 ZmPrzemDomU23, powołanie zespołów interdyscyplinarnych nastąpi nie później niż w terminie 3 miesięcy od dnia wejścia w życie niniejszej ustawy. Z dniem powołania zespołów interdyscyplinarnych znosi się dotychczasowe zespoły interdyscyplinarne.

Ważne

Ustawodawca nie dopuszcza możliwości pozostawienia dotychczas funkcjonujących zespołów bez formalnego powołania nowego zespołu. Nawet jeżeli skład osobowy zespołu nie ulega zmianie, to i tak musi dojść do wydania formalnego aktu potwierdzającego powołanie nowego zespołu.

Uwagi powyższe korespondują z treścią przepisu art. 9a ust. 15 PrzemDomU, który stanowi, że rada gminy określi, w drodze uchwały, tryb i sposób powoływania oraz odwoływania członków zespołu interdyscyplinarnego. Z przywołanego przepisu wynika formalny obowiązek podjęcia przez radę gminy „nowej” uchwały w przedmiocie powoływania i odwoływania członków zespołu. Przyjęcie nowej uchwały i uchylenie dotychczas obowiązującej jest o tyle niezbędne, że uchwały podjęte na podstawie wcześniej obowiązujących przepisów miały szerszy zakres, ponieważ delegacja ustawowa obejmowała także określenie zasad funkcjonowania zespołów. Po 22.6.2023 r. delegacja ustawowa jest węższa, w związku z czym dotychczas obowiązujące uchwały stają się niezgodne z aktualnym stanem prawnym.

Istotne znaczenie dla omawianych zagadnień ma przepis art. 9a ust. 8 PrzemDomU, który stanowi, że zespół interdyscyplinarny działa na podstawie porozumień zawartych między wójtem, burmistrzem albo prezydentem miasta a podmiotami, o których mowa w art. 9a ust. 3, 3a lub 5 PrzemDomU. Porozumienia określają w szczególności sposób i formę wymiany informacji, a także sprawy dotyczące uczestnictwa członków grup diagnostyczno-pomocowych w posiedzeniach i pracach tych grup. Jak wynika z treści przepisu, organy gminy zobowiązane są do zawarcia z jednostkami, których przedstawiciele wchodzi w skład zespołu, odpowiednich porozumień, które określać będą kwestie formalne związane z reprezentacją jednostek w zespole oraz przekazywaniem informacji w tym zakresie. Co prawda ustawodawca nie wskazuje na okoliczność, że porozumienie ma określać imiennie osobę reprezentującą jednostkę w zespole, ale wydaje się to oczywiste w świetle dotychczasowej praktyki organów w tym zakresie.

Ważne

Zawarcie porozumień, o których mowa w art. 9a ust. 8 PrzemDomU, powinno nastąpić po podjęciu przez gminę uchwały w przedmiocie określenia trybu powoływania oraz odwoływania członków zespołu interdyscyplinarnego.

Ostatnim krokiem niezbędnym do powołania nowych zespołów jest wydanie przez wójta, burmistrza lub prezydenta miasta zarządzenia o powołaniu członków zespołu. Wydaje się zasadne, aby w zarządzeniu tym określony został także termin pierwszego posiedzenia zespołu. Wszystkie opisane wyżej czynności powinny zostać dokonane do 22.9.2023 r.

3. Skład zespołów interdyscyplinarnych i ich organizacja

Ustawodawca nie zdecydował się na wprowadzenie zmian dotyczących składu zespołów interdyscyplinarnych. Bez zasadniczych zmian utrzymano brzmienie przepisu art. 9a ust. 3 i nast. PrzemDomU. W skład zespołu interdyscyplinarnego wchodzi więc przedstawiciele jednostek organizacyjnych pomocy społecznej, gminnej komisji rozwiązywania problemów alkoholowych, Policji, oświaty, ochrony zdrowia, organizacji pozarządowych, a także kuratorzy sądowi. Jak stanowi dalej art. 9a ust. 3a PrzemDomU, w skład zespołu interdyscyplinarnego wchodzi także przedstawiciele Żandarmerii Wojskowej, jeżeli Żandarmeria Wojskowa złoży taki wniosek do wójta, burmistrza albo prezydenta miasta w związku z zamieszkiwaniem na obszarze gminy żołnierza pełniącego czynną służbę wojskową.

Ważne

Ustawodawca nie precyzuje, jakie konkretnie jednostki mają być reprezentowane w zespole interdyscyplinarnym. O ile w przypadku podmiotów takich jak jednostki pomocy społecznej, Policji czy gminna komisja rozwiązywania problemów alkoholowych zasadniczo brak jest możliwości wyboru podmiotu delegującego swojego członka do zespołu, o tyle wątpliwości pojawiają się np. w odniesieniu do oświaty czy służby zdrowia. To wójt, burmistrz lub prezydent miasta decyduje wówczas, z jakiej jednostki powinien być delegowany przedstawiciel do zespołu. W przypadku oświaty może

to być nie tylko pracownik czy też dyrektor konkretnej szkoły, lecz także przedstawiciel wydziału oświaty w urzędzie miasta.

Zgodnie z nowym brzmieniem art. 9a ust. 5 PrzemDomU w skład zespołu interdyscyplinarnego mogą wchodzić także prokuratorzy oraz przedstawiciele innych podmiotów niż określone w art. 9a ust. 3–4 PrzemDomU, działających na rzecz przeciwdziałania przemocy domowej (art. 9a ust. 5 PrzemDomU).

Ustawodawca zrezygnował z dotychczasowego rozwiązania zakładającego, że to rada gminy w drodze uchwały określa zasady funkcjonowania i organizacji pracy zespołów interdyscyplinarnych. Zgodnie z dodanym przepisem art. 9a ust. 6b PrzemDomU zespół interdyscyplinarny opracowuje i przyjmuje regulamin określający szczegółowe warunki funkcjonowania zespołu interdyscyplinarnego oraz tryb i sposób powoływania grup diagnostyczno-pomocowych.

Jak wynika z powyższego, ustawodawca przyjął zasadę autonomii zespołu interdyscyplinarnego, dając mu niejako możliwość samostanowienia reguł jego funkcjonowania. Ani organy stanowiące gminy, ani wójt, burmistrz czy prezydent miasta nie mogą więc narzucić zespołowi zasad organizacji jego pracy. Zespół sam ma je określić i przyjąć w wewnętrznym regulaminie.

Ważne

Ustawodawca nie określa, w jakiej formie zespół powinien przyjąć regulamin. Ze względu na to, że jest to ciało kolegialne, właściwą formą przyjęcia regulaminu wydaje się być uchwała zespołu.

Przyjęcie regulaminu zespołu interdyscyplinarnego powinno nastąpić na pierwszym posiedzeniu i jest to zasadniczo pierwsza czynność, jaką powinien podjąć zespół w trakcie tego posiedzenia.

4. Właściwość zespołu interdyscyplinarnego

W przepisach PrzemDomU ustawodawca wprowadza pojęcie właściwości zespołu interdyscyplinarnego. Wyrazem tego jest przepis art. 9e ust. 1 PrzemDomU. Przepis ten stanowi, że właściwość miejscową gminy do realizacji procedury „Niebieskie Karty” ustala się według miejsca zamieszkania osoby doznającej przemocy domowej.

Ważne

Wprowadzenie do PrzemDomU instytucji właściwości miejscowej powoduje, że zasadniczo nie będzie możliwe prowadzenie procedury „Niebieskie Karty” przez dwa różne zespoły interdyscyplinarne w odniesieniu do tego samego zgłoszenia. Właściwy może być bowiem tylko jeden zespół.

W świetle regulacji art. 9e ust. 1 PrzemDomU przekazanie formularza „Niebieska Karta – A” zawierającego zgłoszenie podejrzenia stosowania przemocy domowej będzie możliwe właściwie tylko wtedy, gdy karta zostanie założona w miejscowości A osobie, która faktycznie zamieszkuje w miejscowości B. Zespół interdyscyplinarny funkcjonujący w pierwszej ze wskazanych miejscowości po otrzymaniu karty powinien przekazać ją

zgodnie z właściwością do zespołu miejsca zamieszkania osoby doznającej przemocy domowej, czyli do zespołu interdyscyplinarnego w miejscowości B.

Prowadzenie procedury „Niebieskie Karty” w miejscowości, w której zamieszkuje osoba doznająca przemocy domowej, jest niezależne od tego, gdzie faktycznie mieszka osoba stosująca przemoc domową. Wyrazem tego jest przepis art. 9e ust. 2 PrzemDomU, który stanowi, że w przypadku, gdy miejsce zamieszkania osoby stosującej przemoc domową jest w innej gminie niż miejsce zamieszkania osoby doznającej przemocy domowej, w gminie właściwej dla miejsca zamieszkania osoby stosującej przemoc domową może zostać powołana grupa diagnostyczno-pomocowa.

Ważne

Aby zespół miejsca zamieszkania osoby stosującej przemoc domową mógł powołać grupę diagnostyczno-pomocową, musi zostać poinformowany przez zespół miejsca zamieszkania osoby doznającej przemocy domowej, że doszło do założenia „Niebieskiej Karty”. Oznacza to, że chociaż z przepisów taki obowiązek nie wynika, to jednak zespół właściwy miejscowo do prowadzenia procedury ma obowiązek przekazać stosowną informację do gminy miejsca zamieszkania osoby podejrzanej o stosowanie przemocy domowej.

Warto zwrócić uwagę, że powołanie grupy diagnostyczno-pomocowej przez zespół interdyscyplinarny funkcjonujący w gminie, w której mieszka osoba podejrzana o stosowanie przemocy, nie ma charakteru obligatoryjnego. Ustawodawca posługuje się określeniem „może”. W praktyce jednak powołanie takiej grupy jest swoistym zabezpieczeniem dla organów gminy, że podjęły one niezbędne działania wobec sprawcy. Zaniechanie tej czynności może być ocenione przez pryzmat zaniedbania lub niedopełnienia obowiązków.

Ustawodawca niestety nie precyzuje w przepisach PrzemDomU, jakie obowiązki ciążyą na gminie miejsca zamieszkania osoby podejrzanej o stosowanie przemocy domowej. W szczególności ustawodawca nie precyzuje, który zespół ma np. kierować osobę stosującą przemoc domową do uczestnictwa w programach korekcyjno-edukacyjnych czy psychologiczno-terapeutycznych.

W przepisie art. 9e ust. 3 PrzemDomU zarysowany został także schemat postępowania w przypadku zmiany miejsca zamieszkania uczestnika procedury już w trakcie jej prowadzenia, a więc po podjęciu określonych czynności. Przepis stanowi mianowicie, że w przypadku zmiany miejsca zamieszkania osoby, w stosunku do której są realizowane działania w ramach procedury „Niebieskie Karty”, zespół interdyscyplinarny dotychczasowego miejsca zamieszkania informuje o prowadzeniu procedury „Niebieskie Karty” zespół interdyscyplinarny obecnego miejsca zamieszkania.

Podobnie jak we wcześniej omówionym przypadku, także w tej sytuacji ustawodawca nie określa, jakie czynności ma podjąć zespół „nowego” miejsca zamieszkania sprawcy przemocy. Z przepisów wynika jedynie formalny obowiązek przekazania stosownej informacji przez zespół interdyscyplinarny dotychczasowego miejsca zamieszkania uczestnika procedury zespołowi obecnego miejsca zamieszkania tej osoby.

Ważne

Przepisy nie precyzują, jaką formę ma mieć przekazanie informacji, o której mowa w przepisie art. 9e ust. 2 i 3 PrzemDomU. W szczególności ustawodawca nie określa, czy ma to być tylko „sucha” informacja, czy też zespół przekazujący stosowną informację powinien przekazać również kopie posiadanej dokumentacji. Wydaje się, że z praktycznego punktu widzenia przesłanie takich kopii jest wskazane i celowe. Zespół interdyscyplinarny, do którego przekazywana jest informacja, powinien bowiem mieć pełny obraz sytuacji i pozyskać jak najwięcej danych na temat rodziny, celem obiektywnego ustalenia, jakie czynności mogą i powinny być podjęte w określonym przypadku.

5. Instytucja „wyłączenia” w zespole interdyscyplinarnym

W przepisach art. 9e ust. 5–7 PrzemDomU ustawodawca wprowadza nową instytucję – wyłączenie zespołu interdyscyplinarnego. Jak stanowi art. 9e ust. 5 PrzemDomU, jeżeli realizacja procedury „Niebieskie Karty” napotyka trudności, w szczególności jeżeli zachodzą okoliczności wyłączenia określone w art. 24 oraz odpowiednio stosowanym art. 25 KPA, każdemu członkowi grupy diagnostyczno-pomocowej przysługuje prawo wystąpienia do wojewody z wnioskiem o wskazanie innej gminy właściwej.

Katalog okoliczności uzasadniających wyłączenie zespołu interdyscyplinarnego jest stosunkowo szeroki. Obejmuje on przypadki, gdy członek zespołu interdyscyplinarnego bądź grupy diagnostyczno-pomocowej realizuje procedurę „Niebieskie Karty”:

- 1) w której jest uczestnikiem albo pozostaje z jednym z uczestników w takim stosunku prawnym, że wynik procedury może mieć wpływ na jego prawa lub obowiązki;
- 2) dotyczącej swego małżonka oraz krewnych i powinowatych do drugiego stopnia;
- 3) dotyczącej osoby związanej z nim z tytułu przysposobienia, opieki lub kurateli;
- 4) w której był świadkiem lub biegłym albo był lub jest przedstawicielem jednego z uczestników, albo w której przedstawicielem uczestnika jest jedna z osób wymienionych w pkt 2 i 3;
- 5) w której brał udział w wydaniu rozstrzygnięcia;
- 6) z powodu której wszczęto przeciw niemu dochodzenie służbowe, postępowanie dyscyplinarne lub karne;
- 7) w której jednym z uczestników jest osoba pozostająca wobec niego w stosunku nadrzeczności służbowej.

Mając na uwadze treść art. 24 § 2 KPA, należy przyjąć, że powody wyłączenia członka zespołu interdyscyplinarnego bądź grupy diagnostyczno-pomocowej od udziału w procedurze trwają także po ustaniu małżeństwa (art. 24 § 1 pkt 2 KPA), przysposobienia, opieki lub kurateli (art. 24 § 1 pkt 3 KPA). Niezależnie od wszystkich okoliczności wskazanych w art. 24 § 1 KPA, mając na uwadze treść art. 24 § 3 KPA, należy wskazać, że wyłączenie zespołu powinno nastąpić w każdym przypadku, gdy zaistnieją okoliczności, które mogą wywołać wątpliwość co do bezstronności członka zespołu lub członka grupy diagnostyczno-pomocowej.

Jak stanowi dalej art. 9e ust. 6 i 7 PrzemDomU, wojewoda rozstrzyga w przedmiocie wniosku, o którym mowa w art. 9e ust. 5 PrzemDomU, w terminie 7 dni od dnia jego

otrzymania, a uwzględniając wniosek wskazuje jako właściwą gminę sąsiednią, w której brak jest okoliczności utrudniających realizację procedury „Niebieskie Karty”.

Podstawa prawna:

- art. 24, art. 25 KPA,
- art. 9a, art. 9b, art. 9e PrzemDomU,
- art. 1, art. 16 ZmPrzemDomU23.

Przejdź do księgarni →

ksiegarnia.beck.pl